

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра української та світової літератур

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

_____ О. А. Остроушко

« ____ » _____ 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (КІНЕЦЬ ХІХ-ПОЧАТОК ХХ СТ.)

підготовки бакалавра

спеціальності – **014 Середня освіта (Українська мова та література)**

спеціалізації – **Психологія**

Історія

Редагування освітніх видань

факультет української філології

Кривий Ріг – 2020

Програма дисципліни «Історія української літератури (кінець XIX - початок XX ст.)» для студентів спеціальності – 014 Середня освіта (Українська мова та література) – 18 с.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Мельник Н. Г., кандидат філологічних наук, доцент;

Семененко Л. М., кандидат філологічних наук, доцент

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Дмитренко В. І., доктор філологічних наук, професор;

Ковпик С. І. доктор філологічних наук, професор

Обговорено та схвалено кафедрою української та світової літератур

«_20_» лютого 2020 р., протокол № 11

Завідувач кафедри української та світової літератур

Мельник Н. Г.

Затверджено Вченою радою університету

«____» _____ 20__ р., протокол №____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифр спеціальності, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
	Шифр і назва спеціальності (предметна спеціалізація): 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки:	
третій		третій	
Семестр			
п'ятий		п'ятий	
Лекції			
Загальна кількість годин – 150	Додаткова спеціальність (спеціалізація): Мова і література англійська. Психологія. Редагування освітніх видань. Історія	36 год.	12 год
		Практичні, семінарські	
36 год.		20 год	
Лабораторні			
-		-	
Самостійна робота			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Ступінь вищої освіти: бакалавр	78 год.	118 год
		Індивідуальні завдання	
		Вид контролю: екзамен	

2. ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Історія української літератури» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки філологів спеціальності – 014 Середня освіта (Українська мова та література). Ступінь вищої освіти: бакалавр.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є літературний процес в Україні кінця XIX – початку XX ст. (література раннього українського модернізму).

Міждисциплінарні зв'язки: історія України, теорія літератури, філософія, психологія.

3. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: осмислення літературного процесу в Україні кінця XIX – початку XX ст., провідних мистецьких течій, ідейно-художній аналіз творів названого періоду.

Завдання:

- вивчення особливостей літературного процесу в Україні кінця XIX – початку XX ст.;
- визначення, провідних мистецьких течій названого періоду (імпресіонізм, експресіонізм, символізм, неоромантизм, неореалізм);
- ідейно-художній аналіз творів української літератури кінця XIX – початку XX ст.;
- формування цілісного розуміння літературного твору в єдності змісту й форми;
- розширення читацького досвіду студентів;
- підвищення інтересу студентів до читання;
- розвиток творчих і комунікативних здібностей студентів, їхнього самостійного і критичного мислення, культури полеміки, вміння аргументовано доводити власну думку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- конкретно-історичні умови розвитку української літератури кінця XIX – початку XX ст.;
- мистецькі напрями, що репрезентують літературу названого періоду, їх філософсько-естетичні засади;
- специфіку змісту і форми творів означеного періоду, зв'язок із провідними течіями раннього українського модернізму кінця XIX – початку XX ст.

вміти:

- аналізувати літературні явища окресленого періоду;
- відрізняти зразки літературного імпресіонізму, експресіонізму, символізму, неоромантизму, неореалізму;
- застосовувати здобуті знання, практичні навички у шкільному курсі української літератури.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Блок 1. Форми оновлення української літератури. Передумови розвитку модернізму на початку XX ст.

Тема 1.1. Специфіка літературного процесу в Україні к. XIX – поч. XX ст.

Тема 1.2. Розвиток української прози на межі XIX – XX ст.

Тема 1.3. Особливості української поезії к. XIX – поч. XX ст.

Тема 1.4. Новаторство української драматургії к. XIX – поч. XX ст.

Блок 2. Філософська основа та стильовий синкретизм творчості письменників-модерністів (символізм, неоромантизм, неореалізм, імпресіонізм, експресіонізм).

Тема 2.1. Стильові течії та їх специфічність в українській літературі зламу XIX – XX ст.

Тема 2.2. Творчість митців групи «Молода муза».

Тема 2.3. Діяльність часопису «Українська хата».

Блок 3. Творчість Михайла Коцюбинського в контексті історичної доби

Тема 3.1. «Великий сонцепоклонник». Творча спадщина М. Коцюбинського.

Тема 3.2. Новелістика М. Коцюбинського.

Тема 3.3. Повість М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» як вершина творчості митця.

Блок 4. Творчість Лесі Українки в контексті історичної доби

Тема 4.1. Специфіка творчого доробку Лесі Українки.

Тема 4.2. «Велика понадхмарна туга». Поетична спадщина Лесі Українки.

Тема 4.3. Новаторство драматургії Лесі Українки.

Тема 4.4. Драма-феєрія «Лісова пісня» як вершина творчості Лесі Українки.

Блок 5. Творчість О. Кобилянської в контексті історичної доби

Тема 5.1. «Слова зворушеного серця». Творчість О. Кобилянської.

Тема 5.2. Рання проза О. Кобилянської.

Тема 5.3. Новелістика О. Кобилянської.

Тема 5.4. Роман О. Кобилянської «Земля»: новаторство проблематики твору.

Блок 6. Творчість В. Стефаника в контексті історичної доби

Тема 6.1. «Його новели – як найкращі пісні». Новелістика В. Стефаника.

Тема 6.2. Селянська тематика у творах В. Стефаника.

Тема 6.3. Автобіографічна та загальнонаціональна основа творів письменника.

Блок 7. Творчість Олександра Олеся в контексті історичної доби

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма навчання						заочна форма навчання					
	усь ого	у тому числі					усьо го	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с. р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Блок 1. Форми оновлення української літератури у зв’язку з розвитком модернізму на початку XX ст.												
Тема 1.1. Специфіка літературного процесу в Україні к. XIX – поч. XX ст.		4						2				
Тема 1.2. Розвиток української прози на межі XIX – XX ст.		2						2				
Тема 1.3. Особливості української поезії к. XIX – поч. XX ст.		2						2				
Тема 1.4. Новаторство української драматургії к. XIX – поч. XX ст.		2						2				
Разом (блок 1)		10						8				
Блок 2. Філософська основа та стильовий синкретизм творчості письменників-модерністів (символізм, неоромантизм, неореалізм, імпресіонізм, експресіонізм).												

Тема 2.1. Стильові течії та їх специфіка в українській літературі зламу XIX – XX ст.		2					4				
Тема 2.2. Творчість митців групи «Молода муза»		2									
Тема 2.3. Діяльність часопису «Українська хата»		2									
Разом (блок 2)	32	6					4				
Блок 3. Творчість М. Коцюбинського в контексті історичної доби.											
Тема 3.1. «Великий сонцепоклонник». Творча спадщина М. Коцюбинського		2				4					4
Тема 3.2. Новелістика М. Коцюбинського			4					2			
Тема 3.3. Повість «Тіні забутих предків» як вершина творчості митця			2								
Разом (блок 3)		2	6			4		2			4
Блок 4. Творчість Лесі Українки в контексті історичної доби.											
Тема 4.1. Специфіка творчого доробку Лесі Українки		2				10					40
Тема 4.2. «Велика понадхмарна туга». Поетична спадщина Лесі Українки			2			4					
Тема 4.3. Новаторство драматургії Лесі Українки			2			6		2			
Тема 4.4. Драма-феєрія «Лісова пісня» як вершина творчості Лесі Українки			2								

Разом (блок 4)		2	6			20			2			40
Блок 5. Творчість О. Кобилянської в контексті історичної доби												
Тема 5.1. «Слова зворушеного серця». Творчість О. Кобилянської		2				8						8
Тема 5.2. Рання проза О. Кобилянської			2						2			
Тема 5.3. Новелістика О. Кобилянської			2						2			
Тема 5.4. Роман О. Кобилянської «Земля»: новаторство проблематики твору			2									
Разом (блок 5)		2	6			8			4			8
Блок 6. Творчість В. Стефаника в контексті історичної доби												
Тема 6.1. «Його новели – як найкращі пісні». Новелістика В. Стефаника		2				10			2			20
Тема 6.2. Селянська тематика у творах В. Стефаника			2									
Тема 6.3 Автобіографічна та загальнонаціональна основа творів письменника			2			10						24
Разом (блок 6)		2	4			20			2			44
Блок 7. Творчість Олександра Олеся в контексті історичної доби												
Тема 7.1. «Кожний звук його пісні перейшов через серце й очистився в огні розуму». Творчість Олександра Олеся		2							2			

Тема 7.2. Поезія Олександра Олеся			2									
Тема 7.3. Драматургія Олександра Олеся			2			4						4
Разом (блок 7)		2	4			4			2			4
Блок 8. Творчість М. Вороного в контексті історичної доби												
Тема 8. «Душа бажає скинути пута». Творчий світ М. Вороного.		2	2			10			2			10
Разом (блок 8)		2	2			10			2			10
Блок 9. Творчість В. Винниченка в контексті історичної доби												
Тема 9. «Краса і сила». Творчість В. Винниченка		2	2			4			2			4
Разом (блок 9)		2	2			4			2			4
Блок 10. Творчість С. Васильченка в контексті історичної доби												
Тема 10. Творчість С. Васильченка		2	2			8			2			4
Разом (блок 10)		2	2			8			2			4
Блок 11. Творчість А. Тесленка в контексті історичної доби												
Тема 11. Творчість А. Тесленка		2	2						2			
Разом (блок 11)		2	2						2			
Блок 12. Творчість В. Самійленка в контексті історичної доби												
Тема 12. Творчість В. Самійленка		2	2									
Разом (блок 11)		2										
Усього годин		36	36			78		12	20			118

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Новелістика М. Коцюбинського	4	2
2	«Тіні забутих предків» М. Коцюбинського як вершина творчості митця	2	
3	Поетична спадщина Лесі Українки	2	
4	Новаторство драматургії Лесі Українки	2	2
5	Драма-феєрія «Лісова пісня» як вершина творчості Лесі Українки	2	
6	Рання проза О. Кобилянської	2	2
7	Новелістика О. Кобилянської	2	2
8	Роман О. Кобилянської «Земля»: новаторство проблематики твору	2	
9	«Його новели – як найкращі пісні». Новелістика В. Стефаника		2
10	Селянська тематика у творах В. Стефаника	2	
11	Автобіографічна та загальнонаціональна основа творів письменника	2	
12	Творчість Олександра Олеся		2
13	Поезія Олександра Олеся	2	
14	Драматургія Олександра Олеся	2	
15	Творчий світ М. Вороного	2	2
16	Творчість В. Винниченка	2	2
17	Творчість С. Васильченка	2	2
18	Творчість А. Тесленка	2	2
19	Творчість В. Самійленка	2	
	Разом	36	20

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Ілюстрація ідей фемінізму в повісті О. Кобилянської «Людина»	4	4
2	Інтертекстуальність як ознака художнього стилю в новелі О. Кобилянської «Valse melancolique»	4	4
3	Синкретизм жанрів у творчості Лесі України (новаторство драматургії)	10	20
5	Аналіз поезії Лесі Українки	4	4

6	Специфіка використання світових сюжетів і образів у драматичних сценах Лесі Українки «Одержима» та «Трагедія в Тавриді»	6	16
7	Риси символізму в драматичному етюді Олександра Олеся «Осінь»	4	4
8	Аналіз ідейного змісту проблемно-філософської драми В. Винниченка «Чорна Пантера і Білий Ведмідь»	4	4
9	Написати твір-акварель із використанням імпресіоністичних художніх засобів (на вільну тему)	4	4
10	Аналіз статей М. Вороного «Театральне мистецтво і український театр» та «Драма живих символів»	10	10
11	Проблема еміграції в творчості В. Стефаника, Б. Лепкого	10	20
12	Поетичний доробок В. Пачовського, О. Маковея, С. Васильченка (аналіз твору на вибір)	4	4
13	Тема Першої світової війни у творчості О. Кобилянської, В. Стефаника, М. Черемшини, О. Маковея (аналіз твору на вибір)	10	20
14	Образ учителя у творчості С. Васильченка	4	4
	Разом	78	118

8. Індивідуальні завдання

Підготувати доповіді на теми:

- «Руська література» к. XIX – поч. XX ст.: творчий доробок М. Черемшини, Л. Мартовича, Т. Бордуляка, О. Маковея.
- Риси символізму в драматургії Олександра Олеся.
- Новаторство Лесі Українки як драматурга (на матеріалі самостійно прочитаних текстів).
- Полеміка Івана Франка та Миколи Вороного, її місце в літературному процесі зламу XIX та XX ст.
- Особливості прози А. Тесленка (на прикладі одного твору).
- Особливості прози С. Васильченка (на прикладі одного твору).

9. Методи навчання

- Пояснювально-ілюстративний
- Метод проблемного викладу
- Частково-пошуковий
- Самостійне спостереження
- Практичні роботи
- Навчальна дискусія

Види робіт для осмислення теоретичних понять і практичного засвоєння курсу:

- анотування наукової літератури;
- опрацювання й коментування довідкових джерел;
- виступи студентів із коментуванням основних положень курсу;

- проведення науково-навчальних дискусій, брейнстормінгів;
- обговорення питань з наукових джерел, винесених на самостійне опрацювання.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійні роботи, тестування).

Тематичне оцінювання (контрольні роботи).

Підсумкове оцінювання (екзамен).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою		Оцінка ЄКТС	100-бальна система оцінювання
Екзамен (чотирирівнева)	Залік (дворівнева)		
відмінно	зараховано	A	90-100
добре	зараховано	B	80-89
		C	71-79
задовільно	зараховано	D	61-70
		E	50-60
незадовільно	незараховано	FX	30-49
		F	0-29

11. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання всіх видів робіт студентів здійснюється з позицій дотримання академічної доброчесності, ґрунтується на чинних нормативних документах. Під час вивчення курсу студенти отримують бали за кожен із можливих видів роботи (відвідування лекційних занять, робота на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи та індивідуальних завдань, відповідь на екзамені тощо).

Контроль за вивченням курсу здійснюється у трьох видах.

1. Поточний контроль включає оцінку роботи студента протягом заняття (усних повідомлень і практичних завдань, аналізу наукової та навчально-методичної літератури, укладання планів-конспектів уроків, участі в дискусіях тощо), перевірку навчальних проектів, тестових завдань, самостійної роботи, індивідуальних завдань тощо.

2. Тематичне (проміжне) оцінювання з курсу може проводитися в формі контрольної роботи або тестування.

3. Семестровий контроль передбачений у формі екзамену.

Під час виставлення підсумкової оцінки за навчальну дисципліну заліковий кредит (100%=100 балів) розподіляється відповідно до таких залікових модулів:

- відвідування лекцій – 10 %;
- участь у практичних заняттях – 30 %;
- індивідуальна робота – 10 %;
- самостійна робота – 20 %;
- іспит – 30 %.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Електронний курс на платформі Moodle.
2. Опорні конспекти лекцій з курсу «Історія української літератури кінець XIX-поч XX ст.» (комп'ютерний клас, директорія «ГУЛ»).
3. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (КНМЗД) (кафедра української та світової літератур).

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Агеєва В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму: монографія. Київ: Факт, 2003. 320 с.
2. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурс раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. Львів, 1997.
3. Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX– поч. XX ст. К.: Вища школа, 1981. 215 с.
4. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ : Феміна, 1995. 688 с.
5. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури. Монографія. К.: Академвидав, 2006. 504 с.
6. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т.2 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К.: ВЦ «Академія», 2007. 624 с.

7. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн. 1: Перша половина ХХ ст. Підручник. К.: Либідь, 1995. 464 с.
8. Модернізм у літературі 1 половини 20 ст. : веб-сайт. URL: <https://studfile.net/preview/7286743/page:7/>
9. Моклиця М. Модернізм як структура. Філософія. Психологія. Поетика : автореф. дис. доктора філол. наук: спец. 10.01.06. НАН України. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. Київ, 1999. 416 с.
10. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. К.: Основа, 1999. 356 с.

Допоміжна

1. Гаврилюк О. Тема духовного розкріпачення жінки у творчості Ольги Кобилянської (На матеріалі повістей "Людина" і "Царівна"). *Дивослово*. 2006. № 4. С. 15–18.
2. Гундорова Т. «Марлітівський стиль»: жіноче читання, масова література і Ольга Кобилянська. *Гендерна перспектива*. Київ: Факт, 2004. С. 19 – 35.
3. Гундорова Т. *Femina melancholica*: Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. Київ : Критика, 2002. 273 с.
4. Гундорова Т. Неоромантичні тенденції творчості О. Кобилянської (До 125-річчя з дня народження). Радянське літературознавство, 1988. №11. С. 32 – 42.
5. Гундорова Т. Ольга Кобилянська contra Ніцше, або Народження жінки з духу природи. *Гендер і культура*. Київ : Факт, 2001. С. 34–53.
6. Грушевський М. С. [Рец. на кн.:] «Царівна». Львів: Світ, 2008. Т.11. С. 277 – 281.
7. Денисенко М. «...Бути собі ціллю!» : феміністична проблематика прози О. Кобилянської. *Слово і час*. 1997. № 5-6. С. 48–52.
8. Дяченко С. Типи і характери жіночої прози Ольги Кобилянської (на матеріалах оповідання «Valse melancolique»). *Літературознавчі студії* . Київ: ВПЦ «Київський університет», 2004 . Вип. 9 . С. 67–73.
9. Жуковська Г. Художнє моделювання емансипантки в повісті Ольги Кобилянської «Людина». *Літературознавчі студії*. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2004 . Вип. 9. С. 73–78.
10. Євшан М. Під прапором Мистецтва. Літературно-критичні статті. URL: <https://ia800304.us.archive.org/22/items/pidpraporommyste00ievsuoft/pidpraporommyste00ievsuoft.pdf>.
11. Єфремов С. : про відношення до творчості О. Кобилянської. *Лім. Україна*. 1999. 18 берез. (№ 10-11). С. 8-9.
12. Крамарська О. Ольга Кобилянська – новатор у просторі жіночої прози. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2010/olha-kobylyanska-novator-u-prostori-zhinochoji-prozy/>

13. Лебедівна Л. Одвічний пошук гармонії (три іпостасі О. Кобилянської в оповіданні). *Слово і час*. 2003. № 7 (511). С. 70-76.

14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://sites.utoronto.ca/elul/lit-crit/Modernism/Hundorova-RannijModernizm.pdf>
2. <http://litmisto.org.ua/?p=2142>
3. <https://ukrlit.net/article1/1719.html>
4. <http://www.linguistika.com.ua/konspekti-urok-v/perekh-dna-doba-v-l-teratur-k-nt-sya-kh-kh-pochatku>

